

guinis sui effundendi impatientissimus erat, ut lytrum redemptionis nostræ expediret. Unde Simon de Cassia ait¹: « An erat amor, quo salutem humani generis festinabat efficere? An erat festinationis, qua paternam voluntatem quam omnibus præferebat, volebat implere? » Verum enim vero dubium hoc loco exsurgit: ex quo enim ut in discursibus præcedentibus probavimus, a primo conceptionis instanti Redemptor noster passionem suam exorsus fuerit (ipsomet dicente²: *In laboribus a juventute mea, ubi alii legunt, moriens agonizans a puer.* Et apud Isaiam³: *Ecce opus illius coram illo.* Nec non in Psalmo xxxvii, 16⁴: *Dolor meus in conspectu meo semper: cur igitur alii temporibus sanguinem non sudavit, sed sudorem hunc usque ad suam agoniam distulit?* Respondetur igitur, Judæos et gentiles nunquam antea simul fuisse armatos, ut eum caperent et morti traderent, quemadmodum in hac occasione fecerant. Nunc enim alii conficiebant virgas et flagella, alii catenas adduebant, alii acuebant clavos, alii denique patibulum fabricabant, unusquisque se sanguinis ipsius sitibundum declarabat. In hac igitur occasione constitutus redemptor, per hanc voluntariam et copiosam sudoris sanguinei effusionem ostendere voluit, se ex motivo amoris erga nos, majorem habere voluntatem et ardentiorem sitim sanguinem suum fundendi, quam ipsi habuerint, eudem per vim tormentorum eliciendi. Unde S. Bernardinus ait⁵: « Statim fervidus velut athleta, ebulliens amor et triumphans fortitudine, sciens omnia quæ vertura erant super eum, occurrit impiis. O quali amore fornax Jesu incensa erat, quæ sic carnem suam totam in sudore relinquebat! »

6. — *Factus est sudor ejus, etc.* S. Epiphanius ad probandam in Christo humanitatis nostræ veritatem, sequens fecit argumentum: « Ab iis que corporis expertia sunt, manare sudor non potest, quare hoc ipso quod sudore defluxit, veram esse carnem ostendit. At hæc sine anima ac mente angor et anxietas esse non potest. » Ex qua veritate sequentem deducere possumus consequentiam, scilicet quod eliam in ipso timor et horror mortis locum habuerit: id quod Evangelistæ testantur, dum aiunt: *Cœpit pavere.* Et Christus ipse, dicens: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* At vero dices fortasse: quonam igitur modo sanguinem sudare potuit; siquidem naturæ proprium est, quod in homine, ingenti timore correpto, sanguis potius ad cordis regionem properet ad illud fortificandum, non vero ad exteriore corporis partes impellatur? Ad quod multifariam responderet, Et quidem in primis responderi potest, quod licet homo naturaliter, in magno pavore constitutus, exsanguis remaneat et pallidus, propter recursum

¹ SIM. DE CASS. — ² PS. LXXXVII, 16. — ³ ISA., XL, 10.
— ⁴ PS. XXXVII, 16. — ⁵ S. BERNARD., ib.

sanguinis ad cor; hanc tamen cordis confortationem Christus admittere recusarit, seque hac restauratione ultro privare voluerit, ut ostenderet, quanta cum promptitudine decretum amplectetur paternum, amarum illum calicem exhauriendi. Ut enim præter ordinem et mensuram pateretur, hunc sanguinem tanto cum impetu a corde suo pepulit, ut ab extremis totius corporis partibus cum vehementia prosilierit. Secundo dicere possumus, hunc sudorem ab invicibili causatum fuisse fortitudine Redemptoris jam per angeli apparitionem, nec non per sibi manifestatam æterni Patris voluntatem animati et corroborati; tametsi enim sanguis, ex instinctu naturali, in magno timore ad cor se recolligat, atque ut diximus, a partibus exterioribus fugiat et consequenter sanguineus sudor contingere nequeat; attamen generosum cor Christi amore accensum et patiendi avidum, sanguinis sui pusillanimitatem, qua ab exterioribus partibus, quantum poterat, ad cordis regionem se recipere parabat, ne effunderetur, advertens, per ardentissimi amoris sui impetum, suam ei ignaviam improferando, in tali copia illum foras pepulit, ut terram in qua jacebat, irrigaret. Unde S. Bernardinus ait¹: « Timor et amor bellantes erant in corde Jesu, ex quibus tandem amor victor evasit. Super hunc enim timorem rejiciendum, fortissimus et ferventissimus amor, tanquam miræ magnitudinis malleus repercutiens et ipsum a corde excludens, omnes poros corporis Jesu Christi et venas largiter laxavit, ut sic de toto corpore fluoret sanguineus humor. Et quia anima est in qualibet corporis parte tota, et est ipsius corporis vita, idcirco ad ostendendam immensitudinem doloris sui, debuit dolorem suum indicare in omnibus membris suis. » Salmeron omnia hæc prædicta puncta in sequenti discursu conclusit, dicens²: « Alii aiunt, tempore timoris omnem sanguinem se ad corroborandum recipere. Unde homo timens pallet ob absentiam sanguinis. Christus tamen postquam angelo confirmante calicem acceptavit et mortem crucis, quam deprecabatur, qui prius paliebat, factus est rubicundus, charitate victrice in eo. Percussit sensum sine gladio et expulit sanguinem, exivitque sanguis et aqua, sive sanguineus sudor, sicut pater eum effundi volebat, quod factum est, vel ex fractione venularum, quæ sanguinem continent, vel ex nimia sanguinis attenuatione et commotione. Et ita sanguis subtilis per poros apertos exivit et in globos, sive glumos congestus est. Itaque sicut voluit a Patre deserit et a seipso noluit corroborari, sed expectavit consolationem ab Angelo. ita noluit sanguinem eorū adire, quo illud robora ret, sed voluit cor suum deserit et fortissima cha-

¹ S. BERN., ib. — ² SALM., ib.

« ritas, ut malleus repercutiens, cum pro nobis foras effudit. »

7. — *Factus est sudorejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram.* S. Bernardinus hæc verba discutiens, unumquemque nostrum ad inæstimabilem hunc thesaurum recolligendum invitare videtur, dum in devotos hosce prorumpit affectus¹: « De currit in terram sanguineus Christi sudor, ac rigatur terra divino eruore, ut terra nostri cordis pinguedine fœcundaretur: in cujus mysterium in villa Gethsemani, quæ villa pinguedinis inter pretatur, effunditur in terram hæc pinguedo salutis. » Quod idem monitum diu ante Simonem de Cassia expresserat. S. propheta Job Redemptorem nostrum sub specie aquilæ representans, hoc nobis filiationis suæ traditum indicium²: *Pulli ejus lambent sanguinem.* Ubi aliilegunt: *Volatibus in sanguine* In hoc enim Christi sanguine, sine metu voluntari possumus, quia cum omnis alius sanguis se in eo volutantes commaculet, solus hic sanguis ad mundandas et purificandas animas nostras sufficit. Animæ illa, quæ Dei vocaciones surdis exceperat auribus, sibi dici audivit³: *Aperi mihi soror mea sponsa quia caput meum plenum est rore, et cincinni mei guttis noctium.* Etenim in vehementi sudore caput primo sudare incipit, indeque sudor ad capillos quoque capitis Christi transfusus fuerit, hicque sudor sanguineus nos ad cordis nostri portam apriendam dulciter invitat.

DISCURSUS XXI.

DE TURMIS ET COHORTIBUS ARMATIS, NECNON DE APPARATU, QUO HÆ AD HORTUM PROCESSERUNT, DISSESTITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Omnibus Apostolis dormientibus solus Judas vigil adornat prædicionem. — 2. Ultra mille milites convernerunt ad capiendum Christum. — 3. Hujus afferuntur ratio. — 4. Judæi voluerunt mortem Christi justificare per auctoritatem Cesaris, ejusque satellitum. — 5. Credibile est multis Synagogæ primates se personaliter immiscuisse satelliibus. Hujus datur ratio. — 6. Variæ adducuntur rationes, quare venerint cum laternis et facibus. Quali poena fuerint puniti propter admotas lucernas. — 7. Judas magna temeritate armavit satellites armis et fustibus.

Judas ergo cum accepisset cohortem, et a Pontificibus et Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis et facibus et armis. Joan., xviii, 3.

1. — Eo tempore quo Apostoli, et inter hos specialiter Petrus, in profundo somno sepulti erant (quem ipsi, coelestis Magister his verbis impræparavit: *Sic non potuistis una hora vigilare mecum?*) Judas pharisæorum, pontificum, principum Synagogæ, et Pilati domos, et palatia circumvagans, et

¹ S. BERN., ib. — ² JOB, XXXIX, 30. — ³ CANT., V, 2.

oberrans, ut ab iis cohortes armatas, ad Christum capiendum, conduceret, satis se non dormire, aut dormitare ostendit: *Cum accepisset cohortem, etc.* Unde Lucas Brugensis sequens elicet documentum¹: « Dormientibus discipulis, Judas non dormit, sed sedulo vigilat, ut prædictionis facinus ad finem perducat, quod est prævitatis humani ingenii exemplum, qua fit ut plus vigilantes sint ad malum reprobi, quam ad bonum pii. » Unde in hac occasione Christus apud Lucam dixerat²: *Filiij hujus sæculi prudentiores filii lucis in generatione sua sunt.* Sententia est Isidori, dicens³: « Omnis ars sæculi hujusstrenuos amatores habet, et ad exequendum promptissimos: quod tamen in servis Dei sapissime fallit, quia tametsi illi, quos Christus secum habebat Apostoli essent in ejus schola eruditæ, unus tamen illorum eum tradidit, alter ipsum negavit, omnes vero reliqui in turpem se fugam conjecterunt. Plerisque igitur habes sectatores languidos, tepidos, et pigritiæ inertia congelatos. » Quando lectores Agnum immaculatum ad macellum perducabant, nonnemo ex illis ferventior e plurimis excitatus, somno plenus, soloque linteo contectus, ipsum quidem sequi voluit, sed fervor hic non diu duravit, nam ut sacer textus ait⁴: *Adolescens autem quidam sequebatur cum amictus sindone super nudo, et tenuerunt eum, at ille rejecta sindone nudus profugit ab eis.* Neminem igitur lateri Christi in passione assistentem invenietis, præterquam traditorem, et omnes alios ejus persecutores. At vero dicte sodes, quonam fine Judas se per adeo numerosam gentis armatæ multitudinem fortificavit quandoquidem per trium annorum decursum quibus ejus discipulus fuerat, sapientius eum de sua passione tanto cum jubilo desideriis loquentem audierat, ac si ad nuptias abiturus esset⁵: *Baptismo habeo baptizari, et quomodo coactor, usque dum perficiatur?* Sciebat insuper, quod præ quavis alia virtute suis mansuetudinem præcipue inculcarat, dicendo⁶: *Discite a me quia mitis sum.* Item quod tanquam Agnus a S. Joanne demonstratus fuerat: *Ecce Agnus Dei;* quodque Isaia de ipso prædictisset⁷: *Sicut ovis ad occasionem ducetur et quasi agnus coram tondente se obmutescet.* Sciebat pariter, quod operaretur miracula, quodque etiam super ipsammet mortem haberet auctoritatem, utpote qui in vita sua multos defunctos ad vitam revocarat. Cur igitur multitudinis armata congregavit exercitum quando hic vel non sufficiebat, ut se superhumanæ omnipotentiae sue opponeret, vel non requiebatur circa eum, qui libenter ad patibulum properabat. Enim vero quemadmodum corvus in cædere, omnium primo oculum deprædat, ita primum quod diabolus in peccatore facil, est, quod

¹ LUC. BRUG., in Matt. — ² LUC., XVI, 8. — ³ S. ISID. de summo bono. — ⁴ MARC., XIV, 51. — ⁵ LUC., II, 50. — ⁶ MATT., XI, 29. — ⁷ ISA., LI, 7.

lumen, judicium et discursum ei eripat, dicente Psalmista¹: *Comprehenderunt me iniquitates meæ et non potui ut viderem.* Corvus igitur infernalis adeo traditorem invaserat, ut Christus de eo dixerit²: *Unus ex vobis diabolus est, et Evangelista similiter testetur³: Cum diabolus jam misisset in cor, ut truderet eum Judas.* Verumtamen quia ut diximus, *filius hujus sæculi prudentiores sunt, etc.*, verisimile est, quod una cum Juda omnes alii, qui ad mortem redemptoris anhelabant, certatim ad Christum capiendum sese præpararint.

2. — *Judas ergo cum accepisset cohortem.* « Adverte, » inquit Salmeron⁴, « cohortem esse militum ceterum constantem trecentis viris secundum Rupertum et secundum alios constat ex mille centum viginti quinque peditibus, non nisi fortibus, et militaris artis gnaris. » Lucas Brugensis sensus litteralis accuratus, et pereruditus interpres, quasi idipsum scribit, dum ait⁵: « Cohors mille, paulo que plures milites complectebatur; Chrysostomus mille viros hic adfuisse affirmat. » Hi autem milites ad præsidem Judææ pertinebant, scilicet ad Pontium Pilatum qui ex parte Cæsaris illam gubernabat provinciam. Modum vero quo Judæi hanc a Pontio Pilato obtinuerunt cohortem, idem auctor in hæc verba refert: « Impetrarunt principes a præside cohortem, prætextu comprehendendi hominis alicujus seditionis, promissa militibus pecunia, pro opera quam ad hoc essent acturi. Militaris enim ordo, auri est mancipium, inquit Theophylactus. Militares viri mercede omnia audent, inquit D. Chrysostomus. »

3. — *Cum accepisset cohortem.* Certissimum est, quod Origenes notat, dicens⁶: « Scientes multitudinem eorum, qui jam crediderunt in eum ex populo, tanti venerunt adversus eum, timentes ne multa multitudo credentium de manibus eorum raperent eum. » Christus etenim multa hominum millia per integrum tridui spatium in inculto et sterili deserto, famelica et fatigata, ex omni sexu, post se trahere potuerat, eademque septimana plebs Hierosolymitana ei tanquam Messia acclamaverat, et triumphaliter exceperat, olivas eorum eo deferendo et palmas, atque ideo non immerito timere poterant, ne forte captivitatis suæ causa, ingens in urbe excitaretur seditionis tumultus: « Ne forte populus Jesu favens, » inquit Lucas Brugensis « qui plurimus hoc tempore Jerosolymis agebat, etc. » Et ideo mutua inter se de assecranda Christi captivitate agitabant consilia, nullum autem reperiebant magis opportunum quam si Judee cohortem attribuerent armatorum virorum, ut populus terroretur « partim multitudine causam, partim auctoritate non tantum principi-

¹ Ps. XXXIX, 13. — ² JOAN., VI, 71. — ³ Id., XIII, 2. — ⁴ SALM., t. X, tr. 16. — ⁵ LUC. BRUGENS., in Joan. — ⁶ ORIG., in Matth.

« pum suorum verum etiam Cæsaris, cuius erant militæ. » Quam eamdem considerationem S. Augustinus ante cunctos alias his verbis expressit: « A præside acceperunt cohortem, tanquam ad tenendum, reum servato ordine legitimæ potestatis, ut nullus eis tenentibus Christum auderet resistere. » Lucas Brugensis, super S. Matthæum de Juda omnium militum, et satellitum Christum capere volentium capite et duce ita scriperat: « Cum non ignoraret hinc summum populi erga Jesum favorem, hinc ipsius Jesu virtutem admirandum, putavit populum turba hac compesci posse, si forte vel in horto impeditre vellet, ne Jesus caperetur, vel in itinere captivum vellet e manibus eripere. Jesam quoque si se defendere vellet, aut effugere, putavit multitudine opprimi posse, et ita circum agi, ne qua elabi posset, aut vi, aut arte de medio volentium eum tenere, quemadmodum aliquando. » Id quod forsitan predictus auctor a S. Paschasio didicit, qui eamdem adhibitæ in capturam Christi cohortis illius reddidit rationem, inquiens²: « Timentes ne magna multitudo credentium, eum de manibus eorum præriperet. » Qui idem aliud quoddam punctum tangit, licet multis antea sæculis ab Origine traditum, dicente¹: « Ego autem existimo alteram causam congregatae multitudo dinis contra eum, quoniam qui putabant eum in Beelzebub ejicere dæmonia arbitrabantur eum ex quibusdam maleficis disciplinis et magicis, posse effugere de manibus volentium eum tenere. » Et forsitan quidam eorum audierant, quomodo aliquando, cum jam præcipitandus esset de supercilie montis, effugit manus jam tenentium se non fuga simplici, et humana, sed alia quadam extra naturam humanam. »

4. — Potest quoque aliud hujus submissæ cohortis adduci motivum, a diabolica Hebraismi politica excogitatum. Tametsi enim principes Synagogæ in materia religionis auctoritatem haberent inquirendi in delicta, reosque capiendi et castigandi; attamen quia mortem Christi per Cæsaris auctoritatem authenticare, eumque tanquam reum læsæ majestatis condemnare, et crucis suppicio (quo usque ipsorum non extendebar potestas) afficer cogitabant, dicentes³: *Morte turpissima condemnamus eum:* ideo Romani præsidis interposuerunt potestatem, ut hac visa, unusquisque de populo contremiseret, defensionemque ejus sibi assumere formidaret videndo eum tanquam læsæ majestatis reum per urhem circumduci, cui accedebat, quod populus videndo in hanc Christi captivitatem milites quoque Pilati intervenire, tanto minus concitari poterat in seditionem, siquidem credere poterat, hanc Christi captivitatem non tam esse negotium synagogæ, quam imperatoris; et consequenter plebs

¹ S. PASCH., ib. — ² ORIG., ib. — ³ SAP., II, 20.

rudis et instabilis facile sibi persuadere poterat, Christum esse hominem impium et sceleratum, eaque quæ hactenus ab ipso patrata fuerant, meram fuisse hypocrisin, fraudem, et dolum, et proinde non immerito dixerat: *Tanquam ad latronem existis.* Denique cavere volebant, ne forte ipsis imputaretur populi seditio, in favorem Christi excita, quod magnopere formidandum erat; quandoquidem major in hanc captivitatem destinatae cohortis armata pars, ad præsidem Galilææ spectabat. Rupertus Abbas inquit¹: « Cohortem non a principibus et Pharisæis, sed a præside Romanæ potestatis, Pontio Pilato, Judas accepit, ministros suos adjungentibus principibus sacerdotum, et Pharisæis, ut, si qui ex populo, motu illo per noctem exciti, dominum defendere vellent, tam nomine Romano, quam utraque manu armata deterrentur. » Subditque sequens peregregium documentum: « Ita gladium evaginaverunt peccatores, et intenderunt arcum suum. Merito ergo retributum est illis, ut gladius eorum intraret in corda eorum, et arcus illorum confingeretur. Intaret, inquam, gladius eorum in corda ipsorum, ita ut pro una cohorte Romana, quam adversus Dominum et regem suum conduxerunt, immensum Romanæ fortitudinis adversus rebellios nem suam commoverent exercitum. »

5. — *Et a pontificibus, et pharisæis ministros.* Nimirum Judas sollicitus fuit, ut simul cum ipso essent concili, et magistratum synagogæ ministri et officiales publici, ut hæc Christi captivitas tanto majori fulciretur auctoritate. Cajetanus super Lucas scribit, quod tametsi verisimile sit, ad Christum capiendum amandatos fuisse ministros, non tamen sit incredibile, multos quoque synagogæ primates huic se armatae cohorti immiscuisse personaliter, En verba Cajetani²: « Tanta tamen erat istorum majorum cæcitas, ut incredibile non sit ex quilibet ordine scilicet primorum sacerdotum, magistratus templi et seniorum) aliquem personam literadvenisse, et non horruisse talem vilitatem. » Etenim Hebraeorum respublica per horum assistentiæ specimen edere volebat summae sollicitudinis, qua securitati capiendi Christum tanquam reum, religioni et bono universalis admodum perniciosum, cupiebant esse consultum. Porro S. Lucas³ expresse Redemptorem nostrum impropperasse sacerdotum principibus et magistratibus populi et senioribus, quod signum est, hos omnes captivitati suæ interfuisse. Convenerunt autem in persona propria, ut milites animarent ad non timendum, imo ad irrogandas ipsi, tanquam famoso malefactori, omnis generis ignorominias et contumelias. Unde adimpletum fuit propheticum illud oraculum, dicens⁴: *Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? Asti-*

¹ RUP. ABB., in Joad. — ² CAJET., in Joan. — ³ LUC., XII, 41. — ⁴ Ps. II, 4.

terunt reges terræ, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum ejus. Convenerunt enim seniores, et magistratus sæculares, qui aliquam in regimine publico habebant auctoritatem. Concurrit et princeps supremus, utpote cuius locum tenebat Pontius Pilatus, qui suam ad capiendum Christum misit militiam, et satellitum turbam, Convenerunt denique principes sacerdotum, concilii synagoga, utpote ad quos causæ religionis iudicandæ spectabant: *Convenerunt, inquam, in unum adversus Dominum et adversus Christum ejus.* Cajetanus inquit¹: « A curia sæculari cohortem, et a curia Ecclesiastica ministros Judas accepit, ut, quod utraque auctoritate fiebat, nemo præsumeret « impedire. »

6. — *Venit cum laternis et facibus.* Circa has laternas et faces, quibuscum verum lumen captivum accipere contendebant, varias sacri interpretes adducunt consideraciones. Toletus inquit²: « Cæcitate mentis neglecta, exterioribus oculis lumen Judas admonet, ut lumen justitiae Christum comprehendet. » S. Cyrillus Alexandrinus hanc illorum stultitiam in hæc verba deridet³: « Derideri digni, qui laternis et facibus adversus Christum proficiuntur. Timebant forsitan, ne, ut in tenebris fieri solet, aut in foveas caderent, aut pedes lapidibus offendarent, nec videbant se in lapidem illidere de quo a Deo Patre dicitur. Ecce ponam in Syon, lapidem offensionis et petram scandali? Et parvam formidantes, in profundum abyssi prolapsi sunt. » Rupertus Abbas similiter ait⁴: « Et quia cum laternis et facibus et armis exierunt noctu, tanquam ad latronem, idcirco lucerna Dei, lucernæ legis et prophetarum, qua illustrati sunt Patres eorum, cadet de manibus ipsorum, sicut scriptum est: Obscurentur oculi eorum, ne videant, et idcirco sub armis eisdem, cum quibus exierunt, semper incurvetur dorsum eorum. » Salmeron de hac Judæ præsumptione, qua magistrum suum cum lucernis et facibus conquirere contendit ita scribit⁵: « Existimat facibus et lucernis videre possile illum, qui oculos eæcorum aperiebat, et videntium claudebat. » Simon de Cassia inquit⁶: « Cum facibus et laternis, quia in vero lumine Christi cæcata penitus erant. Et nocte veniunt, si cut æterna nocte damnandi, detenti nocte peccati. Cui consonat, quod apud S. Bonaventuram in hæc verba legitur: « Lumen verum quererebant in tenebris, quod quidem faciebant eorum tenebrae peccatorum. Unde subdit: Sed hæc est hora vestra et potestas tenebrarum. » S. Leo aliam habet considerationem; ait enim: « Irruerunt ergo in lumen verum et utentes faculis atque laternis, non invaserunt infidelitatis suæ noctem, non intellexerunt

¹ CAJET., in Joan. — ² TOLET., ib. — ³ S. CYR. ALEX., ib. — ⁴ RUP. AB., ib. — ⁵ SALM., t. X, tr. 16. — ⁶ SIMON DE CASS. — ⁷ S. BONAV., in Luc.

« noctis auctorem.» Mira profecto res! laternis et faculis utuntur ad inveniendum verum justitiae solem, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, at vero impletum est illud Sapientis orationem¹: *Per quæ quis peccat per hæc et torquetur; quia in penam harum lucernarum, evenit populo huic, quod Deus alibi fuit comminatus²*: *Movere candelabrum tuum de loco suo, quia privatus fuit populus ille Hebraeorum summo sacerdotio, templo, sacrificiis, cultu et religione, quæ omnia ad populum gentilem sunt translata. Praecipue vero tempore desolationis Jerosolymitanæ verificata fuit prophetia Sophoniae, in qua Deus ait³: Scrutabor Jerusalem in lucernis. Unde S. Hieronymus l. vii, c. 17, ita scribit⁴: « Legamus Josephi historias, et ibi reperiemus scriptum, de cloacis, speluncis, et sepulcris extractos fuisse principes, et sacerdotes, qui se in eis metu mortis absconderant. » S. Leo in sermone de passione, de Synagoga inquit⁵: « Cum inter faces et laternas, lumen verum, tenebris obsecata suis, non cerneret. » Albertus Magnus ait⁶: « Sic in tenebris ambulantes, lumen nequitiae sua a laternis et facibus mendicabant. » Ae proinde merito prædicterat Christus: *Lux venit in mundum; sed dilexerunt homines magis tenebras quam lucem.* »*

7. — *Et armis et fustibus.* Inexcusabilis profecto fuit Judæ temeritas, quia sciens quod a propheta Evangelico vocatus fuisse Princeps pacis, et quod Apostolus postea de illo dixerit: *Ipse est Pax nostra, quodque nihil adeo studiose suis inculcasset, quam hoc: Discite a me, quia mittis sum; nihilominus cohortes et turmas armis et fustibus communivit, ut illum caperet, quasi vero non scivisset, discipulos suos esse viles pescatores, remis et non ensibus tractandis assuefactos.* Lucas Brugensis prædicta verba sic explicat⁷: « Fustibus, id est, « hastis, lanceis, fustibusque ferratis. » Simon de Cassia hinc sequentem eruit moralitatem, inquiens⁸: « Fustes, sive ligna portant, qui a mentis « insania detinentur. Portant ligna contra factorem « ipsorum impii peccatores, quæ satis sint ignibus « apta, velut præsagia futurorum, quoniam ipsis « ab ignibus inconsumente semper comburentur « æternis. » Ubi specialiter ponderanda sunt verba illa: « Præsagia futurorum. » Sicut enim Judæ arma portarunt, ut Christum caperent, simulque secum Romanorum militum conduxerunt exercitus; ita quoque iidem Romani milites, sub Tito, formidabili cum exercitu eos invadentes, destruxerunt. Sicut illi per plateas et compita Jerosolymitana cum tanta ignominia raptarunt et flagellarunt Christum Messiam, ita, teste Philone, Romani cate-

¹ SAP., XI. 17. — ² APOC., II. 3. — ³ SOPHON., I. 12. — ⁴ S. HIERON., I. VII, c. 17. — ⁵ S. LEO, s. 1 de Pass. — ⁶ ALB. MAG., in Joan. — ⁷ LUC. BRUGENS., in Matth. — ⁸ SIM. DE CASS.

nis ferreis flagellarunt triginta octo Judæos nobiliores et seniores, eosque summa cum ignominia manibus ligatis per totam Jerosolymam spectaculi causa deduxerunt. Quemadmodum ipsi vilissimo triginta denariorum pretio vitam Christi sibi emerunt, ita in exterminio illius civitatis, ut Hugo Floriacensis testatur, triginta Hebrei unico dumtaxat emebantur denario. Sicut ipsi Christum in solemnni Paschati Festo crucifixerunt, ita eodem tempore et ipsi debellati fuerunt et crucifixi, adeo ut tandem eosque exereverit crucifixorum numerus, ut Romanis ligna ad cruces fabricandas, nec non et loca ad easdem in terram defigendas deessent, dicente Josepho historicu¹: « Spatium crucibus deerat et corporibus cruces. » Denique quemadmodum ipsi funes et catenas ad collum Christi suspenderunt, ac si vile quoddam fuisse mancipium ita quoque vindicativa Dei justitia disposita, ut hæc ingrata et impia generatio inter omnes totius mundi nationes ad finem usque sæculorum, ad perpetuam condemnata maneret servitutem.

DISCURSUS XXII.

CHRISTUM ULTO CITROQUE SE AD CAPIENDUM MILITIBUS OPTULISSE, VARIIS ARGUMENTIS OSTENDITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Quare Christus obviam processerit satellitibus et non potius illos expectaverit in loco in quo erat. Vultus Christi ex sudore sanguineo multum fuit deformatus ut vix illum cognoscere potuissent. — 2. Licit Judas Christum osculatum fuisse, non tamen turba super hoc signum illum apprehendit. — 3. Quare Judas dederit signum osculi. — 4. Satellites verbo Christi prostrati, sic semper mansissent, nisi verbo suo illos exerisset. — 5. Christus in hortum Gethsemani secessit, ut eo facilis inventetur. Ut captivitatem suam hostibus redderet facilem. Cum turba Christum capture, illum non cognosceret, seipsum illis sponte manifestat, intrepidus. Christus excitat dormientes Apostolos ut secum obviam vadant illum capturis. — 6. Explicantur mysteria quare Christus a Juda osculum acceptaverit. — 7. Christus sponte captus mandavit se capientibus, ut discipulos suos libere abire permittent. Quare Christus miraculose Malcho restituerit abscissam aurem.

Processit et dixit eis: Quem queritis? Joan., XVIII, 4.

1. — Quis unquam invenietur tantus mortis, injuriarum, atrocissimorumque tormentorum contemptor, ut illis obviam procedat, eaque ulro amplectetur et ad se invitet? Talis fuit Christus Redemptor noster, de quo S. Joannes ejus secretarius ita scribit²: *Sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit, et dixit eis: Quem queritis?* Etenim per divinam suam præsentialiam, omnia tormenta

¹ JOS. HEBR., de Bello Judaic. — ² JOAN., XVIII, 3.

et dolores acerbissimos, quos toleraturus erat, signillatim et seorsim ob oculos posita, sibique perspecta habebat, et tamen lœta fronte obviam iis processit. Sed cur non potius illorum adventum et illatum sibi ab iis impetum expectavit? Num forte timebat, ne persecutores sui, qui adeo sanguinis sui sitibundi erant et veluti totidem famelici lupi adproperabant, illum non essent quæsiti, nisi obviam procedens illis diceret: *Quem queritis?* S. Leo, in sermone i de Passione, inquit¹: « Nam cum impius Judas, non jam ovina pelle velatus, sed lupino furore manifestus, vim sceleris per speciem pacis incipiens, signum traditionis sæviore omnibus telis osculo præbusset et multitudine furibunda, quæ ad comprehendendum Dominum cum armata militum cohorte confluxerat, inter faces et laternas lumen verum tenebris obsecata suis non cerneret, Dominus, qui exceptare potius turbas, quam declinare delegerat, sicut Joannes Evangelista testatur, quem quererant, neandum inventus, interrogat, illisque dicentibus, quod Jesum quererent: *Ego sum, inquit.* » Cajetanus similiter finem hujus interrogationsis hisce verbis declarat²: « Subjaneturus Evangelista, quod Jesus interrogavit: quem queritis et quod processit eis obviam, premittunt, quod sciebat omnia, quæ ventura erant super eum, ne putares, quod nescius interrogaret, aut procederet. Ut sponte se pati manifestet, utque facilius voce propria discernatur a Juda nocte (eius facies non tam facile discernebatur) dicit: « *Quem queritis?* » Potuit etiam fieri, quod vultus ipsius, ob sudorem sanguineum, cuius gruma facie et capillis inhærent, non appareret ille, qui antea fuerat; quemadmodum etiam idem contigere poterat, ex mœstia, tædi et favoris antecedentis in vultu relicto pallore; quodque propterea propria voce se manifestarit Judæ, qui lictorum caput se facere non erubuerat, quia fuit dux eorum, qui comprehendenterunt Jesum. Scio equidem, quod non nisi cum difficultate creditur sitis, quod homo aliquis in universa Judæa et Galilæa adeo celebris et famosus, qui tot eximia patrarat miracula, cuique eadem septimana velut in triumpho publice acclamatum fuerat: *Benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israel;* quod inquam, ille, a nemine tot ministrorum publicanorum, sacerdotum, magistratum, seniorum, pharisæorum, aliorumque in horto Gethsemani agnitus fuerit; nam, prout idem Cajetanus bene observat, si Christum vel ex voce agnoscere potuissent, quis esset, quando eos interrogavit: *Quem queritis?* utique non respondissent: *Jesum Nazarenum;* sed dixissent: *Te querimus.*

2. — Quidnam S. Joannem dicere voluisse existimat, quando ait³: *Stabat autem et Judas, qui*

¹ S. LEO, ser. 1 de Pass. — ² CAJETAN., in Joan. — ³ Act. Ap., I, 16. — ⁴ JOAN., XVIII, 5.

tradebat eum, cum ipsis? Hoc nimirum, quod scilicet Judas, postquam magistrum suum ex voce agnovisset, et osculum quod turbis armatis pro infallibili notitiae indicio dederat, sacratissimi Christi genis impressisset, admiratus, quod, hoc signo edito, turbæ illum nequaquam invaderent, retrocesserit, seque turbarum medio immiscuerit, cum illis hæsitabundus steterit, nesciens quid faceret; non enim turbæ movebantur, quia tametsi media nox esset, nihilominus oculi eorum a vero justitiae sole præstricti erant. Hanc observationem Salmeron his verbis expressit¹: « Judas, qui antecedebat eos, cum dedisset signum osculi, non tamen signo dato potuerunt ad eum capiendum accedere, imo ne nosse quidem, etiamsi esset plenilunum, et haberent et faces, et laternas; et Judas qui tradidit enim, et antecesserat, et osculum fuerat, ad Judæos redierat; quod Joannes ostendit, cum dicit: *Stabat autem et Judas,* etc. Ideo Christus ad eos accessit, dicente Evangelista: Processit ergo, et dixit eis: *Quem queritis?* Quasi enim non cognoscentibus loquitur. »

3. — S. Thomas super Matthæum dubium quodam movet, cuius superius mentionem fecimus, scilicet cur Judas turbis hoc signum dederit: *Quemcumque osculatus fuero, ipse est;* quasi vero de persona quadam ignota capienda ageretur, cum tamen universus populus Jerosolymitanus eundem, in eadem septimana civitatem asino insidentem, ingredientem triumphaliter exceperat. Ad quod quidem dubium S. Thomas respondet primo², quod quia Judas ab aliis coapostolis suis intellexerat, Christum in monte Thabor gloriose fuisse transfiguratum, idipsum arte magica factum fuisse crediderit, ideoque illum per impressum osculum prævenire voluerit, priusquam per artem magicam quicquam faciendi tempus haberet; hancque opinionem Doctor Angelicus a S. Hieronymo traditam fuisse dicit. In cuius probationem observandum, quod S. Marcus de traditore dicat³: *Et statim accedens ad eum ait: Ave Rabbi.* Et S. Matthæus pariter scribit⁴: *Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Ave Rabbi.* Secunda S. Thomæ responsio desumpta est ex Origene, dicente, quod sicut manna sapore habebat uniuscujusque se illo cibantis gustui consentaneum, « sic Christus apparebat unicuique, secundum quod habebat opinionem de ipso; ideo fuit necessarium quod signum daret. » S. Paschalius hac de re tractans, sequentem dati hujus signi assignat rationem, inquiens: « In Judæa habitibus, secundum faciem pene omnibus manifestus erat. Quid ergo tam diligenter dat eis signum? » Moxque respondet: « Erat in facie Iesu nonnunquam quædam divinitatis ejus conspersio, ita ut due formæ vicissim in eo apparet.

¹ SALM., t. X, tr. 16. — ² S. THOMAS, in Matth. — ³ MARC., XIV, 45. — ⁴ MATT., XXVI, 49.